

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON Nr. 226.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRATIA
Str. Prundului Nr. 15

INSERATELE
se primesc la adminis-
trație. Prețul după tarif
și învaloid.

Manuscrisele nu se in-
aspoiesc.

Soldatul român.

— Din prilejul unor insinuări. —
De Brutus.

După publicațiile autentice și mărturisirile ofițerilor înalți din armatele statelor beligerante, soldatul român pretutindenea și în toate timpurile a dovedit, că păstrează calitățile distincte ale unui soldat brav și credincios. Aproape nu-i regiment recrutat din ținuturile românești ale Ardealului și Ungariei, care să nu fie decorat cu recunoștința virtuții militare, pentru izbândeile decizive la cari avuse partea leului.

Nu voim să detragem nimic din meritele și vitejia altor națiuni, dar trebuie să constatăm de pe acum, că, mai ales în ce privește fidelitatea militară și răbdarea nevoilor produse de elementele naturii, soldatul român e un ostaș aproape fără păreche. Prin apă, prin frig, rupți de foame și sleiți de sete, ei duc la izbândă steagul, căruia îi juraseră credință. Aceasta au recunoscut-o de altfel și streinii.

Așa s'a întâmplat în trecut, așa e în prezent și tot astfel va fi și în viitor.

Răpiți din vârtejul celei mai crâncene lupte interne, ei uită pe un moment luptele politice din trecut purtate pentru existența neamului românesc pe aceste plaiuri și se duc cu voie bună să dea tributul cerut împăratului. Se risipește pe un moment norii necummerii, produși de izolarea seculară și dispar „agitatorii“, dispar pe un moment țărani, cari chiar și cu prețul sângelui românesc dau votul candidatului naționalist, nu se mai depun memoranșe pe masa împăratului și nu se mai cutremură aerul de viforul strigătelor, cari pretind drepturi pentru națiunea română.

„Agitatorii“, țărani și fruntași au plecat pe câmpul de luptă. Ei sunt soldații împăratului. Ziarele și organele conducerii noastre politice au încetat să mai inițieze vre-o acțiune politică națională, pornind din principiul, că atunci când bubiele tunurilor la granițele țării terenul luptelor politice trebuie înlocuit cu solidaritatea impusă de împrejurări.

Pressa compatrioților noștri maghiari n-a făcut însă la fel. Ce e drept o poziție a plecat steagul ei în fața energiei geniale alui Tisza și rebelii maghiari au dispărut odată pentru totdeauna, consimțind cu toții

în sinteza, că existența națiunii maghiare e strâns legată de existența dominațiunii germane, — dar față de naționalitățile Ungariei nu și-au schimbat atitudinea lor. Pressa lor susține, că numai unguri sunt în țara aceasta, și rar dacă amintesc vre-odată vitejia soldaților români, în schimb cer de pe acum răsplata *exclusivă* a jertfei comune, ce s'a adus și se va aduce încă. Iar în vremea din urmă, pe lângă toată severitatea cenzurei, văd lumina tiparului articole, cari culminează în cele mai detestabile insinuări la adresa Românilor.

Cu izvorul lor substantiv nu ne ocupăm, dar chestiunile cari sunt atinse ne privesc și pe noi și e bine să precizăm punctul nostru de vedere.

E superlativul imoralității la un bărbat să și calce promisiunea, care întruște atribuțiile unui jurământ solemn. Noi nu cutezăm să presupunem, că s'ar afla numai un singur bărbat român, care ar călca un astfel de jurământ. Dar nu numai soldații, ci toți cetățenii statului și toată societatea românească trebuie să-și jertfească tot avutul și dacă să pretinde chiar și viața aceluia Dominitor, care vrea prosperarea tuturor popoarelor sale. Și dacă ar veni un împărat, căruia nimic nu avem să mulțămim și care ar pretinde dela noi să luptăm împotriva intereselor românismului, îi vom răspunde că mai bine se va stinge chiar și ultimul Moș, dar românii din Transilvania și Ungaria nu să vor inhăma la carul intereselor străine.

Dar trebuie să protestăm de pe acum împotriva concluziunilor trase din ținuta noastră plină de credință. Aceia cari își varsă sângele dintre noi sunt ostași *români* și ca *Români* vreau să trăiască și să moară. Nu numai că n'am abzis de postulatele noastre naționale, ci, luând în considerare prestațiunile vitejiei românești și importanța elementului românesc în concertul european, vom continua la timpul său lupta pentru dobândirea libertății noastre politice naționale în statul ungar. Și atunci soldatul român credincios împăratului, chiar și numai prin puterea morală a glasului său, va duce la izbândă sigură steagul aspirațiunilor noastre naționale.

Îi asigurăm de pe acum pe stimații cenzurători ai conștiinței noastre, că după campania glorioasă ne vom ridica cuvântul în numele

unei armate învingătoare, în numele soldaților noștri cari prin purtarea lor extraordinară de bravă și prin elanul admirabil al virtuților militare, sunt forța asigură a voinței naționale. Și suntem siguri, că iubitul nostru împărat și rege ne va da atunci dreptate!

Ce însemnătate are numirea Țop?

În veacul al 18-lea istoricii străini mai mult din punct de vedere politic combăteau românismul poporului român și continuitatea petrecerii pe pământul Daciei traiane, stărind pe lângă aceea, că Românii numai în veacul al 13-lea ar fi trecut Dunărea așezându-se pe furii în ținuturile dintre Tisza și Marea-Neagră.

Ca argumente foloseau numele deosebite, ce în trecut se deduse de istoricii mai vechi — greci — poporului aflător pe teritoriul Daciei precum: Paținații, Cumani și Biseni.

Istoricul român Petru Maior în istoria sa despre începutul Românilor în Dacia cu dovezi necombătute, chiar din datele istoricilor vechi, a adevărit că sub numirea aceasta diferită se înțelege numai poporul român. Cel mai însemnat istoric grecesc, care s'a ocupat mai pe larg cu locuitorii ținutului din Dacia traiană, este Constantin Porfirogenitul.

În istoria acestuia locuitorii dincoaci de Dunăre se numesc Paținații și imperiul lor »Pacinația«. Aceștia sa împărțeau în opt neamuri, adică opt domnii, cari aveau în fruntea lor opt principii. Vitejia lor înfricoșată și nemărginită precum și mulțimea lor era cunoscută neamurilor vecine: Rușilor, Bulgarilor și Ungurilor. Cele opt domnii se numiau: Irtim, Çır, Gila, Culpe, Haravoi, Talmat, Hopon și Țopon.

Ultimul nume în trecut s'a asemănat cu familia Țopa și cu satul Țapul de pre Târnava, fiindcă nu se știa în general că în Ardeal există o populațiune românească în munții apuseni, care și azi poartă numele de Țopi.

Cei mai mulți azi îi știu sub numele de Moși, care numire însă în munții apuseni nu se folosește. Noi zicem Muntenii și Țopi și cântărea »Moșul la drum« sună »Țopul la drum«. Cum și de când s'a ivit numirea de Moși nu se știe. Cumcă numirea istorică »Țopon« se referă la locuitorii români din Ardeal se adevărește și prin date mai târzii, chiar din veacul al 14-lea.

La anul 1305 după facetarea regilor arpađieni, fu ales rege al Ungariei Otto, principe bavarez și voină a-și întări partidul, voia să ia de soție »prețea puternicului Voivod Ladislau Apor care locuia în Deva. Când găsii acolo cu peștorii fu prins de cătră Apor,

care-l trimise la Voivodul din Hațeg, cu mandat ca acesta să-l prăpădească.

Aci acest principe tânăr afla milă și spre a scăpa din puterea Ugurilor s'a refugiat prin țara Tzopus, care era dela Mureș până în Biharea, apoi prin Belins (Beinși de azi) și la Maramorș, de unde a trecut în Galția. Toate aceste trei ținuturi erau stăpânite de voivozi români, cari se vede stau în legătură prietenească cu voivodul vestit român din Hațeg. Ottokar de Hornek descrie aceasta robie și scăpare.

La anul 1307 s'a deținut Otto în castelul din Deva și la 1308 la transferatul Ladislau Apor la Hațeg la voivodul Mircea, care apoi îl făcu scăpat, petrecându-l cu o escortă sigură prin ținuturi românești.

La anul 1345 papa Clement al VI-lea adresează o bulă cătră domnul țării românești și cătră mai mulți fruntași români din Transilvania numindu-i pre toți Români. Între acești fruntași români este și Aproz de Zopus.

Aceste și alte documente ce se vor mai afla adevărește, cumcă o domnie a Pacinațiilor a fost în Ardeal »în țara Țop« adică în munții apuseni și prin urmare că Paținații au fost români.

Rubin Pația.

Nouii ordonanțe de limbă. Foaia oficială aduce o nouă ordonanță a ministrului cultelor și instrucțiunii publice B. Jankovich, prin care admite propunerea religiei și în școlile de repetiție în limba naționalităților. Deși aceasta stă în contradicție cu §-ul 18 al legii apponyiane, care impune ca întreg învățământul să fie în școlile de repetiție în limba maghiară, zice ordonanța din chestie, că »învățământul religiei ocupă între ce-alte obiecte un loc special, încât dispozițiile legii nu se pot aplica și asupra acestui obiect«.

Altă ordonanță a ministrului cultelor admite ca registrele de școală (ziarul, matricula, tabelele statistice, certificatele, atestatele etc.) să fie redactate, pe lângă limba maghiară, și în limba naționalităților, iar numele de botez al elevilor să fie scris, pe lângă limba maghiară, și în limba de naționalitate.

Emisar american în favoarea păcii. Din Berlin se anunță:

»Deutsche Tageszeitung« află din Rotterdam că știri din Washington afirmă că președintele Wilson a trimis un om de încredere în Europa, ca să facă noul încercări în favoarea păcii. Omul de încredere al președintelui Wilson se află în drum spre Londra și va

vizita orașele Paris, Berlin, Viena și Petrograd. Wilson speră să aibă mai mult noroc cu acest demers decât cu cel întreprins în toamna anului trecut.

Situația în Grecia. O telegramă particulară din Atena anunță, că d-l *Kunaris* a luat asupra-și însărcinarea să formeze noul cabinet, să dîsolve camera și să publice alegeri noi.

După o altă telegramă din Atena *Venzelos* a declarat prietinelor săi politici, că este dureros că s'a pierdut singurul prilej pentru Grecia de a eși din neutralitate cu avantaj serioase, pe cari nu le va obține dacă va interveni mai târziu. Acel care va lua asupra-și sarcina puterii, a spus d-l *Venzelos*, va avea marele merit de a menține ceea ce s'a căpătat.

La întrebarea prietinelor săi, a adăugat că ar fi rău pentru țară, dacă s'ar aduce la cunoștință poporului consecințele pe cari le-ar avea neadoptarea politicii sale și a insistat asupra datoriei tuturor de a menține ordinea publică.

Nouile alegeri, dl *Venzelos* le socotește inoportune, pentru că, în orice caz, el și partidul său vor fi nevoiți să facă declarații prin cari să ridice chestiunile pe cari guvernul, din aceleași motive, va trebui să le evite.

Linște la frontiera Tripolitaniei. Ziarul »Corriere della Sera« primește din Tripoli știrea că la Sirte, după recunoașterea făcută de maiorul *Moussier*, care a avut un rezultat favorabil pentru trupele italiene, nici un alt fapt mai însemnat, nu s'a produs. Se observă totuși spiritul războinic, care animează unele triburi de la frontiera italiană. Generalul *Tassoni* va înlocui comanda pe brigăzi și regimente prin comanda pe sectoare.

În baza unui decret al guvernatorului din Tripoli, starea de asediu a fost proclamată în teritoriile *Misurata*, *Orfella* și *Kosr Garian* pentru a se înfrâna actele de hoție și de răsvărire.

Însemnătatea economică a bombardării Dardanelor. Din Londra se comunica: *Asquith* a declarat că bombardarea Dardanelor n'are numai o însemnătate militară ci și una economică. *Asquith* a citat vorba unui mare comerciant de cereale care a spus că fiecare lovitură de tun îndreptată contra Dardanelor e o lovitură de alarmă pentru bursa cerealelor din Chicago, unde de pe acum prețurile au început să cadă, căci forțarea Dardanelor ar face posibil exportul de cereale din Rusia așa că importul din America va fi de prisos.

Căile ferate ale Germaniei.

Uimitoarea dezvoltare pe care au luat-o, în ultimile decenii, căile ferate ale Imperiului german, se datorește în cea mai mare parte propășirii lui pe terenul economiei politice.

Nu este mai puțin adevărat însă că economia politică a Germaniei și căile ei ferate se condiționează în mod reciproc; cu cât adică, cea dintâi își accelera mersul înainte cu atât rețelele de drumuri de fer deveneau mai numeroase spre a satisface multiplele cerințe pe care le creia cea dintâi, și cu cât căile ferate se înmulțeau cu atât se grăbea propășirea economică spre punctul culminant unde Imperiul german izbuti să ajungă.

Nu acesta însă este singurul factor al dezvoltării rețelelor de căi ferate germane.

Faptul că drumurile de fer aparțin și sunt exploatate de diferite state ale imperiului, acestea, din spirit de emulațiune între ele, se întrec în a aduce îmbunătățiri necentenite serviciilor de mișcare, construiesc mereu drumuri de

fer acolo unde începe să se simtă nevoe, și determină în chipul acesta progresul vădit al totalității căilor ferate, cum nici un stat din Europa nu-l are.

Mai există însă o rațiune care explică numărul cel mare de căi ferate și modul cum sunt construite și dispuse.

Multe chestiuni de ordin militar au găsit o rezolvire prin construirea de linii de drum de fer acolo unde se presupunea a fi nevoie, și știm că războiul actual a scos în evidență imensele servicii aduse de ele.

Repezițiunea mobilizării armatei germane, lupteala dislocării trupelor și transportul lor ulmitor de repede spre punctele de frontieră, se datorează faptului că Imperiul german avusese de grije să construiască drumuri de fer acolo unde îi dictase eventualele nevoi militare.

Grație factorilor amintiți — pe lângă care s'ar mai putea enumăra și alții de mai puțină importanță — Germania, privită pe o hartă a căilor ei ferate, ne apare ca o pânză de pailanjen cu neamurate linii care se tae, se întretaie, merg paralele câte două sau câte patru, se bifurcă, se trifurcă, se abat pe alocurea îndreptându-se spre centrele industriale sau spre regiunile mili-

tare întărite, străbat țara în lung și în lat până la granițele ei. Nenumărate puncte de concentrare stau presărate pe această pânză de pailanjen, cu un singur punct mai important — Berlinul — de unde pornesc și unde se întorc mai toate liniile de drum de fer.

Înfățișarea pare neregulată. De fapt, serviciile de mișcare sunt executate în schimb cu cea mai desăvârșită regularitate și cu o punctualitate matematică.

Pe o suprafață de 540.000 kilometri pătrați, se întinde, sub înfățișarea amintită, o rețea de căi ferate a cărei lungime atinge cifra de 60.000 kilometri.

Cea mai mare parte a drumurilor de fer pornesc dela Rhin și vin spre el. De aci, din patrusprezece puncte pătrund în inima imperiului și merg apoi spre granița de la răsărit — în Prusia Orientală, spre Rusia.

Dealungul R-ului merg două linii paralele, care trec prin diferite orașe întărite presărate la granița de apus a imperiului.

Cunoaștem foloasele pe care le-au adus aceste linii în actualul războiu.

Spre răsărit, armatele germane au mai multe drumuri. Ele pot trece

prin Colonia, Breme, Hamburg, Stettin, Bromberg spre Prusia Orientală; prin Berlin, Posen, Thorn spre Vistula, prin Leipzig, Torgau Breslau spre Cracovia.

Statul major german poate face să circule pe drumurile de fer, în trenuri de câte 50 vagoane, din zece în zece minute, aproape 100.000 de soldați pe zi, dintr-o parte în cealaltă a imperiului, fapt care explică de altfel mobilitatea trupelor germane.

Și din acest punct de vedere se pot trage învățăminte pentru viitor.

Spiritul metodic și perseverența asupra lucrurilor necesare, sunt calitățile Germaniei și de sigur că pot fi luate ca pildă de statele mai mici care răvnesc tot înaintea.

Scene din războiu.

— După ziare. —

Într-o zi, într'un grajd în care cantona o companie, un om declară dimineața că »re un junghiu într'un picior și că nu se poate ridica de jos.

Gradații se supără, dar omul o ține una și bună: nu se poate mișca din loc.

În cele din urmă cheamă pe u

infirmier, care îl dezbracă. Un glonț rățâcit desigur și intrat prin acoperișul grajdului, rânise pe bietul soldat pe când dormea, fără să-l deștepte.

Cât de obosit trebuie să fie nenorocitul, pentru ca nici glonțul care-l atinsese destul de adânc, să nu-l trezească?.

Mai mulți infirmieri duceau pe o brancardă pe un biet soldat din vânători, care trăgea să moară.

Făcuse toată campania fără să fie rănit până atunci. Nu era un erou, ci un băiat înofensiv și liniștit, cu privirea blândă, dar cu pieptul și brațele vânjoase.

Un obuz îl atinsese în tranșee, îi tăisese amândouă picioarele, și-l răioise și-n alte părți ale trupului.

Căpitanul companiei, văzându-l adus pe brancard, îl oprește și-i spune câte-va cuvinte de încurajare.

Rănitul dă din cap:

— Știu bine că s'a isprăvit cu mine, dom'le căpitan. S'au mai dus și alții înaintea mea, și să se mai ducă și în urma mea...

Stătu o clipă la îndoaială:

— Dom'le căpitan, adăugă apoi sfios, sărută-mă...

SITUAȚIA pe câmpul de războiu.

Azi dimineață am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice :

Situația în nordul monarhiei.

Budapesta 11 Martie.—Din marelui cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:

Pe frontul din Polonia rusească se desfășură și pe mai departe o via activată. Teritoriul ocupat de trupele noastre spre sud dela *Gorlița în Galicija de vest*, s'a mai mărit. Am luat cu asalt un tranșeu din apropiere al dușmanului și am prins 200 de Ruși. Pe lângă condițiunile mai bune de perspectivă artileria noastră a secerat în mod vizibil mai multe succese pe unii sectori ai frontului din Carpați. În urma focului nostru de artilerie din flanc dușmanul a părăsit o poziție de pe o înălțime din apropiere, pe care o ținea ocupată infanteria rusă, cu care ocaziune Rușii au suferit mari pierderi din cauza focului eficace al șrapnelor noastre. Cu ocazia ocupării unei poziții pe acest front, am făcut prizonieri 300 de Ruși, și am capturat mult material de războiu. Înaintea pozițiilor noastre din *Calicija de sud-est* e în general liniște.

Spre sud dela *Nadvorna* am respins eșirile unor forțe dușmane mai mici, tot în același timp apoi — pe o parte a frontului — am respins trei batalioane dușmane, care porniseră la năvală în contra frontului nostru; urmărindu-i pe dușman i-am luat prizonieri 190 de oameni.

În *Bucovina* n'a avut loc în zilele din urmă vre-un eveniment mai însemnat. Pe țărmul nordic al *Prutului*, la *Cernăuți* s'au desfășurat numai lupte mai mici.

General de divizie *Höfer*, locuitorul șefului de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin 10 Mart. Buletinul oficial al marelui cartier general german e pentru azi următorul:

Pe câmpul de operații dela *vest*: Zăpada și înghețul aspru au micșorat, ba în *Vosgi* au împedat aproape cu totul ori ce operații militare. Luptele au continuat numai în *Champagne*. Din lupta plept la piept, ce s'a iscat la *Souain* trupele nemțești au eșit învingătoare.

Spre nord-est dela *Le Mesnil* dușmanul a pătruns în treacă în pozițiile noastre, dar după o luptă îndârjită dată din nemijlocită apropiere, luptă pentru sprijinirea căreia Francezii au trimis rezerve însemnate, — împedecând aceste rezerve de-a lua parte la luptă — i-am scos pe dușman din aceste poziții.

Pe câmpul de operații dela *ost*: Am zădărnicit încercările repetite ale Rușilor de-a ne sparge rândurile în direcția *Augustowului*. Spre nord-vest dela *Ostrolenka* luptele țin încă. Spre vest și nord-vest dela *Prasnis* luptele continuă și pe mai departe în mod favorabil pentru noi.

Spre nord-vest dela *Nowomjasto* un atac al nostru a progresat.

Incheierea luptei de iarnă din Champagne.

Un comunicat mai lung al biroului de presă face o dare de seamă amănunțită asupra luptei de iarnă din Champagne, luptă condusă de generalul-comandant *von Einem* și generalii-șefi *Riemann* și *Fleck*, cărora au a se mulțami în mare parte succesele de aici. La lupta aceasta au luat parte șase corpuri de armată franceze. Din partea germanilor au fost mult mai puțini. Cu toate aceste Germanii au câștigat victorii destul de frumoase.

„E drept, — continuă apoi comunicatul — că pierderile noastre în lupta cu viteazul dușman au fost grele, ba putem zice, că *intrec pe cele pe cari le-au suferit toate forțele germane la lacurile mazuariene*, dar putem fi liniștiți, că aceste pierderi nu le-am adus înzădar. Căci pierderile dușman se pot socoti a fi cel puțin de trei ori mai

mari, decât ale noastre, adică la mai bine de 45,000 de oameni.

În *Champagne* stăm mai bine, ca ori când. Sforțările Francezilor n'au putut exercita nici o influință asupra desfășurării evenimentelor de pe câmpul de operații dela *ost*. Tenacitatea și vitejia germană iarăși secerat lauri. De același preț cu aceia, pe cari întracelaș timp i-a secerat la lacurile mazuariene.

Taxa de export asupra porumbului. Din București se anunță:

Proiectul de lege relativ la crearea unei taxe de export asupra porumbului, a unei de porumb și fasolei a fost admisă de toate secțiunile camerei, afară de secțiunea I-a, care s'a pronunțat, cu o majoritate de 8 contra 6 voturi, pentru prohibirea totală a exportului porumbului.

D. C. Iarca, raportorul acestei legi a depus raportul său. Singura modificare adusă proiectului de comitetul delegaților, a fost introducerea dispozițiunii că taxele de export trebuie să plăte efectiv și în aur cu începere dela depunerea legii.

Între altele, a fost adăugat un paragraf stipulând că în caz, de trebuință, în lipsa parlamentului, taxe de export vor putea fi stabilite prin decret regal, de asemenea și pentru alte articole neprevăzute în această lege.

Fundațiunea „Paraschiva“.

— O frumoasă cunună pe mormântul unei mame. —

(cp) În zilele trecute s'a sfârșit din viață, — cum s'a scris atunci —, mama Ilustrității Sale Preasfințitului Domn Episcop Dr. Demetriu Radu și Oradel-mari. Fericita în Domnul a fost așezată spre odihnă veșnică în cavoul familiar de sub strălucita biserică, ridicată de Il. Sa în Tâmpăhaza, străbuna vatră a familiei Radu.

Cerul l-a îngăduit, să albă parte de o viață lungă și de multă mângâiere în lumea aceasta. Cu toate aceste, fericita în Domnul a rămas până la încheierea vieții, ceea ce a fost, mamă adevărată, iubitoare de gospodărie și simplitate, cruțătoare și milostivă.

Ținea, față de orice suris al norocului și de orice lucruri ale zilelor de mai târziu, să-și păstreze acea domnitate conștientă, ce se desprindea în chip atât de luminos din felul ei de a vorbi și a judeca lumea aceasta.

Afirm cu multă hotărâre, că oratorul și charmeur-ul sugestiv, care este Episcopul Oradel-mari, cu drept cuvânt poate zice cu Goethe:

— Vom Vater hab'ich die Statur
Des Lebens ernstes Führen;
Von Mütterchen die Frobnatur
Und Lust zu fabulieren. —

Legătura aceea firească și adânc firească dintre mamă și fiu rămas până la cele din urmă, sfântă și instructivă pentru toți, cari pe o linie mai scurtă ori mai întinsă ne-am ridicat de lângă plug.

Acestei drăgosti a ținut să dea vrednică expresie Ilustritatea Sa Episcopul Radu, când mai înainte vreme a cinstit gândul părintelui său, ridicând întru preamărirea credinței noastre, biserică Sf. Uniri din Tâmpăhaza, chiar pe locul unde fericitul în Domnul dorind doria să ridice o bisericuță întru și pentru cele două sate învecinate.

Iar acum, întru fericita pomnire a iubitei sale mame, drept cunună ce nu vestește, în ziua de 26 Februarie n. 1915, a făcut o fundațiune de 50,000 cor. (cincizeci de mii)

Această nouă danie a Ilustrității Sale este destinată pentru o preafrumoasă instituțiune de creștere, a cărei lipsă de-a de mult se simțește — și se va simți și mai tare de aci înainte — pe lângă școlile din Beiuș.

Acest nou așezământ cultural va purta numirea: »Paraschiva« după numele de mare al mamei episcopului. — Asupra menirii mai deaproape a acestui institut, de data aceasta nu pot să înzist. La vreme voi reveni.

Țin numai să amintesc din acest prilej, că »Fondul Radu« cu această donațiune, azi face 200,000 din cari în valoare de 150,000 sunt realitățile de lângă gimnaz, a căror menire este, ca la o zi grea să sară întru ajutorul vechei clădiri vulcaniene a liceului, iar această fundațiune de 50,000 cor. depusă acum parte în realitățile de lângă internatul Pavelean de fete, în preț de 30,000, parte din bani gata hârtii de valoare 20,000 cor., va avea să vie și să practicească mai departe, într-o direcție practică, educația și instrucțiunea școlii de tete.

Dacă pe lângă »Fondul Radu«, destinat pentru scopuri de lipsuri școlare din Beiuș, mai amintim și celelalte mari jertfe aduse anii din urmă de Ilustritatea Sa Episcopul Radu, pentru o seamă de instituțiuni și clădiri bisericesti și școlare, — cum sunt cele patru școli primare, din parohiile de lângă Beiuș, internatul pedagogilor și seminarul teologilor din Orade, o fundațiune la conzistorul din Blaj pentru școala din Tâmpăhaza, o altă fundațiune pentru spitalul din Lugoj, biserică plin Pocola de lângă Beiuș, strălucita biserică din Tâmpăhaza, turnul catedralei din Orade, 150 de mii pe deasupra în palatul episcopesc, — zic, dacă toate aceste sume le considerăm, cu bucurie și cu adânc recunoștință putem înregistra suma de aproape 1 milion de coroane, vărsată de Ilustritatea Sa în scopuri de binefacere și înfrupare culturală și bisericască.

În fața vorbelor, aceste toate sunt fapte reale și faptele dela sine vorbesc.

După toate aceste, noi cu credință și cu nădejde privim în viitorul neamului nostru, ce și în vremuri atât de grele, cum sunt în cele prin cari azi trecem, ne dă din sinul său minți luminate și inimi mari și cuprinzătoare de nevoile și trebuințele vieții noastre culturale.

Cu avutul și cumpătul și agoniziseala lor, ei vin astăzi cu o hrană cerească să ne mai nezească fruntea îndurerată și să mai îmbianzească asprimea vremilor, ce au dat peste noi.

»Unirea«

Sub stăpânire rusească.

— În Rădăuți. —

Correspondentul de pe câmpul de războiu al unui ziar maghiar scrie între altele:

În orașul Rădăuți parcă nici n'ar fi fost Rușii. Nu se vede nici o urmă de devastare. Străzile largi, curate, sunt împodobite cu aceleași edificii frumoase, întregi. Faptul acesta, după cum m'am informat e a se mulțami bărbăților din fruntea orașului. Tactul acestora a crucea întregi viața și bunurile rădăuțenilor. Despre dominația rusească din Rădăuți îmi povestește pe scurt primarul d. Dr. *Hintz*.

— Abia în 29 Decembrie — povestește primarul — am aflat, că trupele noastre bat în retragere. În 30 Dec. se puteau auzi deja bubuiturile de tun. Turulul înfricoșător se apropia tot mai mult. Pe la amiază se auziau bine și pocnetele de puști. Pe la 1 oară după amiază primesc știrea că Rușii, cari se apropiau împușcând mereu au și intrat în suburbiile dela periferie. Peste un sfert de ceas o sotnie de Cazaci era pe piața dinaintea primăriei.

Plec spre ofiterul sotniei, care mă și agrăește îndată:

— Tu ești primar?

— Da.

— Privește, pe partea asta intră colonelul în oraș; ai face mai bine să mergi să-l întâmpini.

— La aceasta eu — continuă primarul, — am trimis un călăreț cu steag alb înaintea colonelului, pe urmă am plecat îndată cu trăsura, ca să-l întâmpin și eu. Pe colonel l'am aflat în fruntea unei trupe mai mari. P'am spus, că-i predau orașul cu intențiuni pașnice și l'am rugat să cruce viața și avutul locuitorilor luându-i sub scutul său.

— De ce vii așa târziu? mă întrebă colonelul pe un ton mai mult binevoitor, decât amenințator.

— Cum înțelegeți aceasta, domnule colonel? — îi replică eu.

— Doar'ai putut auzi și tu — răspunde colonelul — bubuitul tunurilor în apropierea orașului.

— N'am știut, domnule colonel, că semnalul acela îmi suna mie; ar fi fost mai bine, dacă ați fi trimis un parlamentar.

— Toate bune, — continuă colonelul. — Comandantul șef, generalul *Leontiev*, intră pe cealaltă parte în oraș. Și acum ești-i repede întru întâmpinare!

Când am ajuns în oraș — istorisește mai departe primarul — piața uriașă dinaintea primăriei era plină de tunuri, de cară de train și de miliție. Acolo l'am aflat și pe general, în care am văzut îndată un om cu intenții deosebit de bune. După ce l'am predat și lui orașul, a urmat între noi următorul dialog:

— Unde să-mi așez oamenii? întrebă generalul.

— Câți sunt?

— Patru mii.

— Mă voi îngriji eu despre în-

cvartirarea lor, de vreme ce în Rădăuți avem o cazarmă spațioasă.

— Avem apoi și o mie de cai.

— Lucrul e în regulă.

— Vă veți îngriji și de providerea noastră cu hrană? — întrebă mai departe generalul.

— Mă voi îngriji.

— Bine — zise generalul. — Acum să-mi arătați o cafeana. Peste o jumătate de oră să veniți și DV. acolo.

În Cafeana apoi mă întrebă generalul:

— Unde e acum armata DV.?

— Nu știu. A părăsit orașul.

— În Rădăuți nu sunt soldați?

— Nu.

— Și cetățenii?...

— Pentru aceia iau garanță...

— Aveți grijă, — zise colonelul — noi plătim totul cu bani gata, dar dacă cineva ar tezeza să atenteze la viața soldaților mei, pe acela voi porunci imediat să-i spânzure, iar orașul îl vom bombarda.

Generalul a plecat apoi din oraș, unde se reîntorcea numai din când în când. Comandant militar al Rădăuților a fost numit un colonel, care nu era nici pe departe așa de complexant, ca generalul. Dacă primarul i-se plângea în contra vre-unui soldat, care făcea abuzuri, colonelul se răstia la dânsul strigându-i pe un ton brutal:

— Du lăgat, Krieg ist Krieg! (Mnți! Războiul e războiu, și gata).

Primarul s'a plâns apoi generalului din cauza groblanităților colonelului. Generalul a și făcut îndată dreptate. L'a trimis pe colonel la front numind în locu-i alt comandant.

Primarul se îngrijea energie, ca să nu li se facă neajunsuri locuitorilor. Pe de o parte trebuia să caute să împieduciască întruina armata invasivă, iar pe de alta trebuia să-i domolească pe cetățenii păgubiți punându-le mereu în vedere să-și suporte soarta grea în liniște. Căci n'a trecut furtuna rusească nici peste Rădăuți, fără jafuri, furturi, pustiiri de mobile etc.

— De ce s'au refugiat locuitorii dinaintea noastră? — întrebă într'un rând noul comandant.

— Pentru că s'au temut, că vor fi jefuiți și duși în Rusia ca ostateci.

Colonelul începu să rădă:

— Doar nu vom umplea întreagă Rusia de ostateci! Apoi noi ne luptăm doară cu soldații și nu cu civili. Dealtmintrelea colonelul l-a poruncit primarului, ca să pună să se spargă toate ușile prăvăliilor încluate ale celor refugiați. Să se vânză apoi toate mărfurile din ele, iar banii să se dea săracilor. Primarul însă n'a executat porunca colonelului-comandant.

În jurul orașului, în districtul lipovean locuiesc Malorușii. Aceștia sunt oameni cu stare și de-aceea guvernul n'a acordat ajutor familiilor celor mobilizați dintre ei. Comandantul rusesc îl întreabă pe primar, că femeile Malorușilor de ce nu capătă ajutor? Primarul fără nici o vorbă trimite fecărei femei din acest district câte 5 coroane.

Dealtcum fecare locuitor din cele două sate din districtul lipovean a fost espedat în Ungaria. Păcatul, pe care l'am săvârșit: trădarea de patrie.

În fine în 5 Februarie se răspândi știrea că Rușii se retrag. Și intradevăr nu peste mult începură a roi toate străzile, cari duceau din Rădăuți. Armata rusească părăsia orașul cu o grabă febrilă.

— Nu mult după aceea însă — spre marea noastră surprindere — iocul armatei din Rusia europeană îl luară Turcomanii din Asia. Ofiterii acestora erau însă toți — polonezi. Căci aristocrația poloneză, din ură față de Ruși, își face miliția la regimentele aziatice, numai, ca să nu servească la un loc cu dânsii.

Turcomanii s'au purtat de altcum destul de bine. Numai în căutarea femeilor îl făceau și pe drasul în patru...

Au plecat apoi și Turcomanii. Se răspândise știrea că trupele noastre se apropie cu tujeală de fulger...

Un ecou.

Onorată Redacțiune!

În Nr. 37 a. c. din »Gazeta« așsem spre a mea și a multora ultimire, cum frați de-ai noștri în Cristos știră într'un mod atâr de minunat să-și bată joc de poziția lor pastorală și socială.

A crezut doar respectivul corespondent, că prin strigătul său deesperat a făcut oarecare serviciu creștinilor săi? Nu, ci a dat în vileag niște nimicnicii locale fără interes și jignitoare publicului mare. Era o chestie personală și nu a fost la loc de a atrage în discuțiune și »bielul nostru popor«, espioat de preoțimea hrăpărească.

Trebuie odată să se știe, că slujbele extraordnare nu emanează dela preoțime, ci aceste sunt reclamate totdeauna de cei ce au nevoie de ele. Și aceea o știe creștinul, că preoții nu au de substrat câștigul personal, ci că dânsii sunt slujitori ai altorului și tervec Stăpânului, Cărui datorim totul — așteptând cu »cel flămânzi«, că după trecerea Styxului »ne vom sătura«. Dacă încă mai sunt totuși oameni, cari aceasta nu, ori nu vor să o știe și ne învinovătesc, că cultivăm absolutismul religios și la spatele acestuia ne »rângem comori — asta e numai o crăi ironie și reavoință. Diatr'un popor însă ca al nostru, cum ar dori acești pedanți să-și croiască, nicidecum nu-și vor putea recruta armate ca cele ce se luptă azi cu atâta bravură pe cele câmpii polone și își știu indeplini datorințele, însușiri, cari nu se adapă la izvoarele tulburi ale filosofării lor, ci la izvorul neseecat și cristalin al aștei Scripturi, și cari calități n'au produs numai acum eroi ci și în trecut martiri binelui de obște. Moltvelnicul, fie ciril fie cu litere latine, a avut darul în decursul veacurilor a ținea în popor moralul și a-l inspira în vremuri de restriște. Asta o simte credinciosul popor și când îl amenință primejdia: din afară dușmanul, din lăuntru foamea, el alt adăpost contra acestor tempești extraordinare nu știe, nici cunoaște decât bisericuța lui umilă cu credința și deprinderile supte la pieptul mamei sale. »Părintelec îl înseală mângâiere, îl îmbărbătează în năceșuri și nevoi. De aceasta stare suflătească au trebuit să fie părtași și frații dela sf. Meslu din Porumbacul de Jos și jur și dacă unul-doi dintre dânsii n'au fost »aleși«, aceștia în nemulțumirea lor trebuiau rufele murdare să și-le spele între ei.

Dar că din mila lui Dumnezeu mai sunt preoți, cari nu aparțin unui solu ca celor certaiți cu moralul creștinesc din Nr. 37 al »Gazetei«, a dovedit-o în destul s. Masu din parohia trixă Sălcuia de Jos, care în 21 l. c. s'a săvârșit de preoți din aubeșe tabere în spirit conciliant, perfectă armonie și adevărată iubire creștinească, căci doară numai așa putem așteptă ca ruga noastră să fie primită și Dumnezeuul războaielor să ne trimită mila Sa și pacea mult dorită în lume. Iar ca și partea materială să fie redusă la adevărată sa valoare, acești preoți — ca alteleși unde li s'a cerut sprijinul — au oferit spontan puținul câștig obținut: Pentru sărmani soldați români cărora li s'a amputat picioarea sau mâri și cari și-au pierdut lumina ochilor, și de cari avem și noi aici deja unul. Anume au contribuit:

1. Ioan Gătușean preot gr. cat. par. K. 2. 2. Iosif Hațiegan preot gr. cat. K. 5. 3. Romul Gomboș preot gr. ort. K. 5. 4. George Gidrai not. cerc. K. 2. 5. Simson Vasina preot gr. ort. K. 2. 6. Vasile Bocsa preot gr. ort. K. 2. 7. Vasile Jina preot gr. ort. K. 1. 8. Vasile Butură Inv. conf. K. 3. 9. Mihail Gaja hotelier K. 2. 10. Anastasia Hațiegan K. 2. 11. Marioara Gomboș K. 2. 12. d-șoara Silvia Bălan K. 2. 13. v.ăd. Raveca Chiorean K. 2. 14. Veronica Gaja K. 2. Laolaltă Kor. 34.

Care sumă deodată se trimite On. Administrației al ziarului *Gazeta Transilvaniei* rugând On. Redacțiunea a publica aceasta listă și corespondența în prețuila noastră »Gazetă«.

Sălcuia de Jos, la 23 Faur, 1915.

Cu toată stima
Rogo
presbiter ort.

Administrația militară austro-ungară în Polonia rusească. Ziarul »Az Est« primește din Cracovia următoarea telegramă:

»Nova Reforma« anunță: În partea Poloniei rusești ocupată de armata austro-ungară funcționează de 6 luni aparatul administrativ austro-ungar, care a realizat până acum frumoase succese. Comunicația cu populația polonă se face în limba polonă, în loc de limba rusă ca până acum. S'a introdus obligativitatea învățământului și s'au deschis mai multe școli primare și secundare, cari sunt cercetate de elevii fără deosebire de naționalitate.

Libertatea cultului e deplină și s'au luat deasemenea măsurile pentru promovarea comerțului și a industriei. S'au introdus prețurile maxime și s'au ameliorat în mod simțitor situația sanitară.

Situația Tezaurului român.

Din București se anunță: Incasările tezaurului în timpul lunii Ianuarie a. c. au fost 39.067.000 lei față de 44.219.000 la același dată în anul precedent, așa dar un minus de 5.151.000 lei.

Dela 1 April—31 Ian. 1915, adică în cursul primelor 10 luni ale exercițiului 1914—1915, incasările tezaurului au atins suma de lei 386.415.000 față de lei 421.916.000 în cursul epocii corespunzătoare a anului 1913—1914.

Minusul nu este decât de 35 jum. milioane cu toate că economia națională a avut mult de suferit de pe urma războiului european.

Minusul între incasări și cheltuieli este de 10.825.000. Cheltuielile efectuate de teaur în cursul acestor 10 luni se ridică la suma de lei 397.271.000.

Incasările și cheltuielile continuă deci cu toate greutățile împrejurărilor actuale, să se echilibreze și situația tezaurului român continuă a fi satisfăcătoare.

Războiu, vitejie, învingere și pace.

(Din „Comoara de citate“ adunate de I. Dariu.)

Urmare. ... *Invingătorii* au avut în adevăr curioasă plăcere de a pusti holderele *învingătorilor*; dar când s'au întors acasă, au găsit câmpurile lor înfălțite și s'au putut convinge că nu cu brațe frânate și cu capete sparte se cultivă țarinele, precum iar s'au încredințat că celce se duce departe să taie... frunză de dafin, nu mai află în ogrorul său grâu de secerat...

Altmintrelea *învingătorii* nu fac altceva decât a ține câțva timp în sclavie un număr mai mult sau mai puțin însemnat de *învingători*, cari la orice moment favorabil sunt gata a se desrobii și a se deslipi de corpul Statului cuceritor.

Socotească dar ori și cine câtă bătăie de cap, câte cheltuieli și câtă stăruință cere astăzi cea mai mărunță *cucerire*; pună într-o cumpănă oamenii și bani ce trebuiesc sacrificați cu războiul, spre a obține un așa anevoios și nestatornic rezultat; iar în cealaltă cumpănă grămădească foloasele ce ar aduce același oameni, același bani, aceeași bătăie de cap și același stăruință, dacă ar fi depuse la perfecționarea industriei și a agriculturii Statului...

A. I. Odobescu, Scrieri literare și istorice, tom. II. Capitlul: Spiritul de cuceriri.

O *prăjină de pământ* bine arată și bine sămănată în preajma casei, este o *cucerire* mult mai mare, mai folositoare ba și mai glorioasă, decât zacmii de mii de pogoane luate cu pustiire de străini...

Odiñoară, în timpii de barbarie, *războiul* își avea negreșit foloasele sale ca meserie. Când se cucerea o țară străină, *biruitorii* își împărțeau între dâșii pământurile, avuțiile, femeile; ei robeau pe bărbații și-i silneau să-i hrănească prin muca lor...

Astăzi nu mai este așa(?) Deși *războiul* deșteaptă instinctele cele rele ale omenirii, omorul, jafurile, incendiile și pustiirile, dar năravurile moderne pun la toate acestea o margine. *Cucerirea* nu mai este o *plăscă*, precum se stiea pe atunci; ea s'a prefăcut acum în *anexiune*.

A. I. Odobescu, Tot acolo.

Trebuie că a costat cam mulțisor *războiul*, care silește la pace; o pace e tare rușinoasă, ea aduce *războiul nou*.

Logan, Războiu și pace.

Celce pentru lege, pentru țară moare, Vede a sa moarte ca o sărbătoare.

D. Bolintineanu, Mihai și călăul.

Cânterea-ți va războiu, Zimbirea-ți cere pace: Și să mămpac cu tine voi, Dar să mă bat îmi place.

I. Văcărescu, Epigramă.

Și va fi! De sus, va face Dătorul de vieți Parte tuturor de pace, Și-o să-ți niți și tu mahnirea, Suflete-asteptând ivirea Albei dimineți.

G. Coșbuc, Pace.

... De-o fi una, de-o fi alta: ce e scris și pentru noi Bucuroși le-om duce toate, de e pace, de-i război.

M. Eminescu, Satira III. (Din răspunsul lui Mircea către Balazid.)

Tu, care ești din cer, și alini toată durerea și suferința aceluia de *dondori sârac*, de *dondori cu înviore* Lăplănești! Ah, eu sunt *obosit* d'atată hărțuială! Ce înseamnă toată durerea și plăcerea? Ah, dulce pace, vin'o ah vin'o în pieptul meu!

Goethe, Poezii.

Pacea cerească... este un dar care izvoarește liber și totdeauna din îndurarea lui Dumnezeu. Numai omul nu o poate cuprinde fără acel sentiment; el nu poate fi părtaș la cele cerești, până când umbli după fericiri pământești. Dacă posedă odată acest sentiment, devine iarăși sigur de acea pace, pentru că ea este din darurile cerești un cuvânt adevărat, care se dă aceluia, care îl au aici.

W. v. Humboldt, Sorisori către o prietină.

Luna și picură argin tul, Tremurându-l pe fereastră: Vede-atâta împăcare Străjind casa noastră.

Octavian Goga, Poezii, Pace.

Știe România și cunoaște bine, Cine i-a fost mentor, cine-apăsător; Știe și pricepe, din ce parte vine Ingerul ce-aduce pace la popor.

A. Mureșianu, Trei monumente...

Mai mult decât pacea în sine nu poate ajunge nici cel mai mare.

O. V. Leixner.

Pacea lăuntrică atârnă de omul însuși. Pentru fericirea sa în adevăratul înțeles omul n'are trebuință de nimic, decât de pace, și e trebuincioasă ca să o aibă, nu ca pe sine (adeacă nu ca un dar din afară, ci ca o creațiune a lui după voința lui Dumnezeu).

W. v. Humboldt, Sorisori către o prietină.

Pe omul pașnic, toți îl lasă în pace... Șarpele, de nu-l ațâți, nu te mușcă.

Schiller, Wilhelm Tell I. 3.

Cu oamenii să ai pace, dar să porți războiu contra crimelor.

Impăratul Otto II, la Zinkgraf, Apoph. I.

Pace vouă! (Pax vobiscum!)

Evangel. Luca 24, 36 (Va urma)

„Pentru sârmanii soldați români cărora li-s'au amputat picioare sau mâni și cari și-au pierdut lumina ochilor“.

În urma apelului nostru din numerii trecuți ai ziarului am mai primit următoarele contribuiri marinoase:

- Transport din n-rul trecut 625 c. 80 f.
- D-l Gerasim Popa Invățător în Cristian (Brașov) . . . 3 >
- D-l Emil Frâncu, preot în Cerghidul-mare . . . . . 5 >
- Prin părintele Romul Gomboș din Sălcuia de jos (Vezi coresp. >Un ecou<) . . . 34 >

La oiața 667 c. 80 f.

ȘTIRI.

— 26 Februarie v. 1915.

Distincții militare. Medalia de argint pentru vitejie cl. II. s'a conferit următorilor soldați români: *Aurel Petrișor* aspirant de ofițer i. r., gornistului de batalion Șofron Borțiu, subofițerului sanitar Galacteon Nătilăi, infanteriștilor Pavel Lazasc și Michail Tocsea toți din reg. de inf. 31, caporalului Ioan Borcilla, frunțașilor Ștefan Lazar, Ioan Popa, infanteriștilor Ioan Cristea și Vasilie Toma — toți din reg. 50, sergentului major Augustin Pop, sergenților Nicolae Androne, Ioan Rognean, Dionisie Sabo, infanteriștilor Petru Berchi și Ioan Boros — toți din reg. 63, sergentului R. Popovici din reg. de art. 36.

Cu recunoștința și lauda prea înaltă a fost distins locotenentul *Vasile Rașlan* din reg. teritorial 24.

Despre moartea prof. Ghiță Pop ziarul >Dimineața< publică următoarele amănunte:

Nefericitul profesor Ghiță Pop, a fost dus, imediat după atentat, la spitalul Colțea și internat în secțiunea chirurgicală.

O intervențiune chirurgicală era imediat necesară deoarece gloanțele, cari fuseseră trase asupra profesorului Pop l'au lovit, unul în umărul drept, atingând partea de sus, a plămânului, iar celălalt în abdomen.

În urma primelor ajutoare ce i s'au dat se credea, că nefericitul profesor va putea fi salvat.

În spre dimineață însă, ivindu se complicațiuni, nu s'a mai putut da nici un ajutor medical și profesorul Pop și-a dat ultima suflare.

Vestea morții profesorului Ghiță Pop, a produs o adâncă impresie mai ales în cercul profesorilor, unde era foarte iubit.

Ca profesor, Ghiță Pop, era foarte apreciat pentru activitatea, pe care o depunea și pentru metoda specială, pe care o aplica în predarea cursurilor. A fost profesor la liceul Mihal Viteazu și în urmă la seminarul Central.

Știri din România. Ministerul construcțiunii publice a instituit o comisiune în vederea studierii mijloacelor prin cari s'ar putea înființa și organiza o *operă română*. Comisiunea e prezidată de d. ministru Duca, și are ca membrii pe d-nii G. Enescu, Popovici-Bayreuth, directorul Conservatorului de muzică și artă dramatică Kiriac, G. Dinicu și A. Castald. Membrii comisiunii se vor întruni în ziua de 26 curent, la ministerul cultelor.

D. I. G. Bibicescu, actual viceguvernator al >Băncii naționale<, a fost numit în același calitate, pentru un nou termen de un an, cu începere de la 21 Februarie crt.

În București nu s'a mai ivit nici un nou caz de tifos exantematic. Peste câte-va zile se va declara stinsă epidemia ivită.

Porumb pentru țărani din România. Ministerul de Interne al României, în înțelegere cu Casa centrală a băncilor populare pentru a înlesni procurarea porumbului în localitățile de muete unde lipsa lui este mai simțită, a hotărât ca filialele casei centrale să întocmească, pe comune, tabluiri cuprinzând numele locuitorilor aflați în lipsă și cantitatea de porumb necesară, până la noua recoltă, precum și cantitatea necesară pentru două luni. Tablourile astfel întocmite se vor înainta direct Casei Centrale a Băncilor populare, care va depune imediat aprovizionarea cu porumb a filialelor sale.

Astfel sătenii vor putea să-și procure din depozitele băncilor, porumbul

necesar pentru un preț normal. Pentru viitor și ca să se poată satisface cu ușurință orice cerere referitoare la îndestularea cu porumb, cei interesați se vor adresa Casei Centrale, sau direct prin Banca populară din localitate.

Epidemiile din Serbia. Din Sofia se anunță: Din cauza lăptirii periculoase a boalelor epidemice în Serbia, direcția căilor ferate a cerut autorităților sanitare ca vagoanele bulgare să nu mai treacă pe teritoriul sârbesc și nici un vagon sârbesc să nu treacă pe teritoriul bulgăresc. Călătorii vor trebui să schimbe trenul în gara Tzaribrod.

Pâinea în Italia. Din Roma se anunță: Agenția Ștefanii spune că un decret impune cu începere dela 22 Martie st. n. producțiunea tipului unic de pâine confecționat cu făină de grâu 80 la sută, obținându-se un tip de pâine care corespunde cerințelor igienice și permite economisirea.

Forturile Dardanelelor. Strâmtoarea Dardanelelor are o lungime de 67 km. Lărgimea ei variază între 1500—7500 metri, adâncimea e de 60—70 m. Curentul fiind foarte repede, navigația suferă adeseori.

Strâmtoarele sunt apărate de mult, dar îmbunătățirea apărării datează din 1877, când au fost înarmate cu tunuri Krupp de calibr mare.

Forturile atacate sunt dela intrare, grupate pe coasta europeană și pe cea asiatică.

Cele de pe coasta europeană sunt: Sed-ul-Bar, fortăreață cu tunuri de 22 cm., Sahim-Kalesi 11 tunuri Krupp de 26 cm., iar în lăuntru sunt fortărețele Namazie, Kelid-Bar, Șambar, Maidos, Boga'i, Bogali-Kale, Sestos, Kilia-Tepe.

Pe coasta asiatică sunt: Kum-Kale Kefs, Hamidie, Anac-Kalesi, Medjidie, Krusk-Kale, și Naghera-Kale

Rectificarea D-l învățător St. Garoiu ne roagă să publicăm rectificarea textului necrologului publicat în nr. 41 al ziarului nostru: Anume din greșală s'au omis din textul necrologului ca manuscris următoarele nume: *Elena*, ca soră și *Ion Budu*, preot, ca cumnat al regretatei Valeria St. Garoiu.

Proprietar:
Tîp. A. Mureșianu: Branice & Comp
Redactor responsabil: Ioan Lacea

Negoț nou de vâpseli de primul rang.
Aduc la cunoștința Onor. public, a vâpsitorilor de odăi și a comercianților că am deschis în **Brașovechi, strada lungă, No. —**
Prăvălie de vâpseli și uleiuri,
bogat asortată cu toate sorturile de vâpseli.
Am și un deposit de tot felul de scări.
Prețuri moderate. 32-50 Servici solid.
N. ARSU, vâpsitor de odăi și comersant de vâpseli.

Specialitate de apă minerală.

Isvorul MATILD din Bodok
este cel mai apreciat reprezentant al apelor minerale alcalice.

Apă minerală de primul rang
care amestecată cu vin este superioară celorlalte ape minerale.

Beutura de predilecție a cercurilor celor mai înalte sociale
care în urma conștientizării și îngrijirii conștientioase și curate a isvorului, se preferă din partea medicilor apei minerale mondial renumite Gieshübler.

Cel mai bun semn
contra falsificărilor a apei minerale MATILD este limpezeala absolută până la cea din urmă picătură.

Deposit principal a apei MATILD în Brașov la firma **E. O. & L. THEIL**, Strada gării Nr. 25. Telefon 364 se capătă în cele mai multe prăvălii cu ape minerale și în restaurantele mai de frunte.

Cu toată stima
Administrația isvorului, **Iosef György,**
Șepsibodok (Ardeal).

59—200.

EMNE de fag pentru ars prima calitate
blane și tăiate, cu vagonu, duse acasă ieftine se capătă la **Sziklász József**
Strada Neagră Nr. 51.

Se poate comanda cu prețuri originale la
Kovács A. Trafica mare, Șirul florilor Nr. 13.
Fütiș J. Magazin cu delicatose Str. Vămei Nr. 31.
Benkó J. Librărie Strada Porții Nr. 52.
Gaal I. Scheiu, Băile de abur Nr. 35.

Telefon 508.

AVIZ!

Mai recomandăm pentru

... **Sesonul viitor** ...

Tot felul de **hainuțe și albituri pentru copilași** precum și **jachete, mantelute, bonete, pălăriute** modern executate.

Cu toată stima.

GEORGE FOITH & Co, Fabrică de tricotaj.
Deposit: Brașov, strada Porții numărul 24.

„HAȚIEGANA“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Hațeg. | **takarék- és hitelintézet részvénytársaság Hátszegen.**

Convocare.

In baza §. 19 din statute, domnii acționari ai institutului de credit și economii „HAȚIEGANA“, societate pe acții în Hațeg, sunt convocați la

adunarea generală,

care se va ține în localul institutului din Hațeg în 23 Martie st. n. la orele 10 a. m. cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale prin președinte, numirea unui notar, a 2 scrutători și a verficilor ai procesului verbal, constatarea acționarilor prezenți și a voturilor.
2. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere, aprobarea bilanțului pe 1914, întrebuintarea profitului curat și descărcarea direcțiunii de gestiunea sa.
3. Fixarea marcelor de prezență.
4. Alegerea a 3 membrii în direcțiune cu mandat pe 3 ani, 1 membru cu mandat pe 1 an.
5. Alegerea comitetului de supraveghiere cu mandat pe 3 ani
6. Alegerea președintelui institutului cu mandat pe 3 ani.
7. Eventuale propuneri.

Acționarii, cari doresc a lua parte la adunarea generală sunt rugați să observe prescrierile §§-lor 22, 23 și 24 din statute. Acțiunile și eventualele plenipotente trebuie depuse la cassa institutului până în 22 Martie 1915 la orele 12 a. m.

Acții și plenipotente se pot depune și la toate instituturile, cari sunt membre ai „Solidarității“, până la 20 Martie st. n. 1915.

Dacă la adunarea generală n'ar participa acționarii în numărul recerut de statute, se va ține adunarea generală în 30 Martie st. n. 1915 la orele 10 a. m. în localul institutului, când fără privire la numărul acționarilor prezenți și al acțiunilor reprezentate, se vor aduce hotărâri valide.

Hațeg, la 27 Februarie 1915 st. n. **DIRECȚIUNEA.**

Activa — Vagon. **Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1914.** — **Mérlegszámla 1914 dec. hó 31-én.**

Cassa — Pénztári készlet	42537 58	Capital societar — Részvénytőke	450000—
Giro Co. la Banca Austro-Ungară — Giro számla		Fond de rezervă — Tartalék alap	134149 28
Osztórák-Magyar banknál	534 60	Fond special de rez.-Kölon tartalék alap	19257 88
Bon la bănci — Banknál levő követelések	7952 07	Fond de penziune — Nyugdíjalap	35532 71
Cambii — Váltó tárcza	1541255 08	Depuneri spre fructificare — Betétek	897010 53
Imprumuturi ipotec. cu oblig. — Kötelezvény kölcsönök	247094—	Reescont — Visszesámitolás	418021—
Efecte — Érték papirok	114002 50	Avans pe efecte — Értékpapir előleg	55818—
Acțiuni dela alte bănci — Részvények más bankoktól	10655—	Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	1229 50
Edificiile institutului — Intézet házak	69720 98	Interese transitoare — Átmeneti kamatok	12808 25
Realități și anticipațiuni — Ingatlanok és előlegek	34050 50	Diverse conturi creditoare — Különféle hitelező számlák	27552 46
Mobiliar — Felszerelés	2500—	Profit curat — Tiszta nyereség	20065 82
Amortizare — Leírás	250—		
Diverse conturi debitoare — Különt. tart. számlák	1393 12		
	2071445 43		2071445 43

Debit — Tartozik. **Contul Profit și Perdere.** — **Nyereség és Veszteség számla.**

Interese — Kamatok:		Interese și proviziuni — Kamatok és jutalékok	160692 58
pentru depuneri — betétek után	52396 05	Interese după efecte — Értékpapir kamatai	3363 25
" reesc. — visszleszámitolásért	30 543 05	Chirii — Intézeti házak jövedelme	4209 92
" avans pe efecte-értékpapirelőlegért	1 967 61	Venit dela realități — Ingatlanok jövedelm.	601 44
" cont-curent — folyószámláért	1 210 91	Diverse — Különfélék	1596 08
" fondul de rezervă-tartalékalapért	5 159 60		
" fondul de pensiu-ne-nyugdíjalapért	2 011 26		
Spese — Költségek:			
salare și bani de cazartir — fizet. és lakp.	19 949 44		
imprimate, registre, etc. — külömfélék	8 170 63		
ajutor de rășboiu și crucea roșie —			
hadsegélyezés és vöröskereszt	1 100—		
marce de prezență — jelenléti jegy	2 560—		
Contribuție — Adók:			
directă — egyenes	16 896 36		
10% dare la interese de depuneri —			
10% betét kamat után	5 239 60		
competință detimbru — bélyegilleték	232 64		
Amort. din mobilier — Leírás a felszerelésből	250—		
Amort. la cambii - Leírás a váltótárczából	800 30		
Difer. de curs la etec. - Árfolyamkülönbözet	1 910—		
Profit curat — Tiszta nyereség	20 065 82		
	170463 27		170463 27

Hațeg, la 31 Decembrie 1914. — Hátszeg, 1914, decembrie hó 31-én.

Budiu m. p., dir.-exec. — vezérigazgató.

Victor Pop m. p., contabil — könyvelő.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Dr. Parasca m. p., preș. — elnök.

Iulius Popovits m. p.

Dr. Hica m. p.

Popovits m. p.

Muntean m. p.

Teofil Crișan m. p.

Iansa m. p.

Straițar m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l-am aflat exact. — Alulirott felügyelő-bizottság jelen mérleget megvizsgálta és helyesnek találta.

Hațeg, la 15 Februarie 1915. — Hátszeg, 1915. Február hó 15-én.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE: — A FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG:

Dominic Rațiu m. p.

Paul Oltean m. p.

Romul Raca m. p.

Petru Clecan m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

A felügyelő bizottság jelentése:

Onorată adunare generală!

Tisztelt közgyűlés!

In anul expirat ne-am intrunit diferite în rânduri și am controlat afacerile institutului de credit și economii „Hațiegana“.

A mult év folyamán több rendben ellenőriztük a „Hațiegana“ takarék-és hitelintézet részvénytársaság ügykezelését és könyvvezetését.

Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1914 cu un profit curat de K 20,065,82 l-am controlat și l-am aflat exact.

Az 1914. évi december hó 31-én 20,065 kor. 82 filér tiszta yereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk és azt helyesnek találtuk.

Vă propunem să binevoiiți a aproba bilanțul, a da absclutorii atât direcțiunii cât și comitetului de supraveghiere și a decide distribuirea profitului curat în conformitate cu propunerea direcțiunii la care și noi ne alăturăm.

Indítványozzuk, miszerint: a mérleget helyben hagyni, az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni — a tiszta nyereség hová fordítását az igazgatóságnak indítványa szerint, melyhez mi is hozzájárulunk, elhatározni — méltóztassék.

Hațeg, la 15 Februarie 1915.

Kelt Hátszegen, 1915. évi február hó 15-án.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

A „Hațiegana“ takarék-és hitelintézet felügyelő-bizottsága:

Dominic Rațiu m. p.

Paul Oltean m. p.

Rațiu Domokos s. k.

Oltean Pál s. k.

Romul Raca m. p.

Petru Clecan m. p.

Raca Romulusz s. k.

Clecan Péter s. k.

Ionel Ciucășel
croitor de haine bărbătești
Brașov,
Târgul Florilor 18:
19-50

Fondati 1823.
Fabrici de postav, stofe de modă și tricotați.
Wilhelm Scherg & Cie.
produc din lână curată, de calitate prima clasă,
Stofe de modă pentru bărbai de tot felu și p ntru ori ce scop. Stofe pentru costume de dame de o calitate și cu desen. Stofe de uniforme pentru ofițeri și amplateol. Loden impreg-uabil pentru turiști. Post-avuri pentru țărani și post-avuri fine. Pieduri pentru călătorie. Coperte de pet, Cergă pentru trăsuri; pentru cai, Covoare și castorjachete.
Esclusiv numei fabricate din bricele noastre în Brașov Dâr-ste Timișul de jos.
De multeori premiate cu cele mai mari prețuri.
Magazinul de vânzare: Brașov Piața Franz Josef. 24-25

In
Laboratorul medical
Dr. Eduard Goldberger
Specialist pentru boale de pele și genitate,
se practică cercetări medicale-cheme, microscopice, bacteriologice și reacțiuni de sânge orig.
— **Wasserman.** —
BRAȘOV, Strada Porții 24.
Ore de consultație dela 10-12 a. m.
2-4 ore m. p. 16-50

ANUNȚURI

PRIMEȘTE

ADMINISTRATIA

Gazeta

Transilvaniei

CU

PREȚURILE

CELE MAI

MODERATE